

NOTITIE GEMEENTELIJK KUNST- EN CULTUURBELEID

INHOUDSOPGAVE

1. Samenvatting	pag. 1
2. Inleiding	pag. 1
2.1 Uitgangspunten	
2.2 Basisfilosofie voor het beleid	
2.3 Criteria	
2.3 Prioriteitenstelling	
2.4 Gemeentelijke inspanning en samenwerking met derden	
3. Beeldende kunst binnen en buiten	pag. 3
3.1 Inventarisaties	
3.2 Wijze van aanpak	
3.3 Procedure	
3.4 Financiële consequenties	
4. Aanbod diverse kunstuitingen	pag. 5
5. Kunsteducatie	pag. 5
5.1 Inventarisatie	
5.2 Wijze van aanpak	
6. Bevorderen kunstuitingen	pag. 6
6.1 Ondersteuning kunsten en kunstenaars	
6.2 Wijze van aanpak	
6.3 Financiële consequenties	
Bijlage 1: Begrippenlijst	pag. 8

1. Samenvatting

Het kunstbeleid is gericht op enkele essentiële uitgangspunten: aandacht voor en uitbreiden van beeldende kunst in de openbare ruimte, aanbod van andere kunstuitingen, kunsteducatie en bevorderen van diverse kunstuitingen. Deze vier aandachtspunten bieden het gemeentebestuur de mogelijkheid gevolg te geven aan de basisfilosofie: de gemeentelijke identiteit benadrukken door kunstaankopen voor de openbare ruimte, door kunstuitingen te stimuleren en door zich actief te richten op kunsteducatie.

Basisfilosofie en kwaliteitseisen liggen ten grondslag aan het verwerven van kunstwerken.

De bevordering van actieve kunstbeoefening is gericht op activiteiten van zowel professionele kunstenaars als van amateurkunstenaars uit de gemeente. Hierbij is de gemeente algemeen voorwaardenscheppend.

Bij alle activiteiten stimuleert de commissie zoveel mogelijk samenwerking, zowel tussen gemeente en particuliere initiatieven als tussen particuliere initiatieven onderling.

De financiële consequenties van het totale beleid zijn nog niet concreet aan te geven alhoewel er een voorzichtige schatting voor “kunst in de openbare ruimte” (3.4) en voor het “bevorderen kunstuitingen” (6.3) genoemd wordt.

2. Inleiding

Aanleiding

Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Sint-Michielsgestel acht het noodzakelijk binnen het kader van een goed gedefinieerd kunstbeleid haar aandacht te vestigen op kunst in de gemeente Sint-Michielsgestel. Onder de begrippen ‘kunst’ en ‘cultuur’ verstaan we in deze notitie beeldende kunst, toegepaste kunst, bouwkunst, literatuur, toneel, dans en toonkunst.

In de “verordening op de commissie kunst en cultuur” omschrijft het college de taken van de commissie (artikel 2: taak der commissie).

Vanuit deze taken heeft de commissie de Notitie Gemeentelijk kunst- en cultuurbeleid opgesteld. De notitie geeft kaders aan en dient als richtlijn voor het gemeentebestuur, gemeentelijke organisatie en de commissie zelf.

Inhoud

Na hoofdstuk 1 (samenvatting), behandelt hoofdstuk 2 uitgangspunten, basisfilosofie, prioritering en samenwerking met derden.

De hoofdstukken 3 tot en met 6 betreffen achtereenvolgens beeldende kunst, andere kunstuitingen, educatie en bevorderen van kunstuitingen.

Beeldende kunst en kunsteducatie zijn binnen het kunstbeleid belangrijke onderwerpen. Hieraan zijn daarom aparte hoofdstukken gewijd.

Een van de onderdelen per hoofdstuk is inventarisaties. Indien al een inventarisatie is gemaakt, verdient het aanbeveling om deze regelmatig te actualiseren. Dit geldt ook voor de wijze van aanpak en de financiële consequenties. Daarom zijn deze onderwerpen weer opgenomen in deze notitie.

Doel

Het gemeentelijk kunstbeleid streeft naar en is gericht op:

- verbetering van woon- en leefklimaat in de gemeente door het tot stand brengen, c.q. in stand houden van kunstvoorzieningen in de openbare ruimte waar kunst en groen samenkomen;
- educatieve aspecten voor een breed publiek (hoofdstuk 5);
- bevordering van een goed klimaat voor kunstuitingen (hoofdstuk 6).

Taken kunstcommissie

Zij heeft twee taken:

1. het college van burgemeester en wethouders adviseren over het te voeren kunst- en cultuurbeleid conform de "verordening op de commissie kunst en cultuur";
2. (doen) uitvoeren van het door haar opgestelde en door de gemeenteraad gefiatteerde kunstbeleid.

In deze notitie wordt op een aantal plaatsen verwezen naar een overzicht/inventarisatie/lijst van zaken of taken die nog nader opgesteld moeten worden. De commissie is hiermee al druk doende en heeft zelfs een deel hiervan al klaar.

Deze notitie "Gemeentelijk kunst- en cultuurbeleid" leggen wij aan uw raad voor ter vaststelling. De uit deze notitie voortvloeiende overzichten/inventarisaties/lijsten worden in het kader van de wet Dualisering Gemeentebestuur voorgelegd aan burgemeester en wethouders ter vaststelling, aangezien het hierbij gaat om uitvoering van beleid. De volgende zaken worden op korte termijn aan burgemeester en wethouders voorgelegd ter vaststelling:

1. gemeentelijke procedure aankoop kunstwerken
2. inventarisatie witte plekken voor nog te realiseren kunstwerken
3. lijst van kunstwerken in de openbare ruimte buiten
4. lijst van kunstwerken in de openbare ruimte binnen
5. lijst van kunstwerken in opslag (gemeentehuis)
6. criteria opdrachten- en aankoopprocedure
7. inventarisatie kunsteducatie
8. inventarisatie kunstenaars
9. bijdragebeleid (kwaliteitseisen en evaluatieformulier)

2.1 Uitgangspunten

- basisfilosofie van het beleid (2.2);
- criteria voor te realiseren kunstvoorzieningen (2.3);
- aangeven van prioriteiten, tijdsplanning en benodigd budget voor de te realiseren activiteiten (2.4);
- de overheid treedt terug bij voldoende particulier initiatief (2.5).

2.2 Basisfilosofie voor het beleid

De gemeente profileert zich als een groene gemeente. Het gemeentelijk kunstbeleid ondersteunt deze gemeentelijke identiteit.

2.3 Criteria voor te realiseren kunstvoorzieningen

- bij het realiseren van kunstvoorzieningen wordt prioriteit gegeven aan beeldende kunst in de openbare ruimte. Bij openbare ruimte wordt een splitsing gemaakt tussen openbare binnen- en buitenruimte;
- kunstuitingen en -voorzieningen worden gerealiseerd volgens een vooropgezet plan en in evenredigheid verspreid over de hele gemeente Sint-Michielsgestel;

- de voorkeur gaat uit naar kunst die gerekend wordt tot de actuele kunst;
- er is aandacht voor kunstvoorzieningen voor amateurs, zoals expositieruimte, enz.;
- kunstwerken zijn van hoge kwaliteit (6.1);
- kunstwerken hebben een hoge communicatieve waarde voor een breed publiek;
- er is samenhang tussen kunstwerk en locatie, zoals historie en functie van de locatie;
- er vindt geen uitvoering plaats van in extreme mate ontoegankelijke, controversiële evenals technisch ondeugdelijke kunstwerken;
- bij gelijkwaardige kwaliteit wordt de voorkeur gegeven aan (werk van) kunstenaars uit de gemeente Sint-Michielsgestel.

2.4 Prioriteiten

Het gemeentebestuur heeft drie speerpunten van het kunstbeleid aangegeven:

- het bevorderen van kunst in de openbare ruimte, waarbij gelet wordt op de identiteit van de gemeente. Het is van belang dat er in de gemeente een evenredigheid in alle kernen bestaat qua aantal beeldende kunstwerken en kunstvoorzieningen. Eventuele achterstanden dienen opgeheven te worden;
- een breed publiek kennis laten nemen van diverse kunstuitingen via bibliotheken, kunstgaleries, muziek-, kunst- en toneelverenigingen, evenementen-/festiviteitencommissies en musea. Hierbij wordt opgemerkt dat ook in de directe omgeving van de gemeente (met name 's-Hertogenbosch) ruime mogelijkheden voorhanden zijn. De gemeente heeft in dat kader dan ook een verwijzfunctie;
- het bevorderen van kunstuitingen, zowel voor de amateur- als voor de professionele kunstenaar, waarvoor gewezen kan worden op reeds bestaande projecten in de gemeente, alsmede activiteiten georganiseerd door: bibliotheken, scholen, muziekscholen, evenementen-/festiviteitencommissies, kunstenaarsverenigingen en incidentele particuliere initiatieven.

2.5 Gemeentelijke inspanning en samenwerking met derden

Het gemeentebestuur heeft onderkend dat er op het gebied van kunst een taak ligt bij de gemeentelijke overheid. Zij is van mening dat participatie nagestreefd moet worden, waarbij geldt dat de gemeentelijke overheid terugtreedt bij voldoende particulier initiatief. Daarnaast wordt bij omvangrijke opdrachten-/aankoopprocedures samenwerking gezocht over afstemming van belangen met bijvoorbeeld de Provincie, de monumentencommissie en lokale organisaties op het gebied van kunst/cultuur. Het college van burgemeester en wethouders, de commissie burgerzaken en de gemeenteraad adviseren c.q. besluiten over de uitvoering van het beleid en de beschikbaarstelling van budgetten.

Bij grootschalige kunstprojecten verdient financiële ondersteuning door instellingen en bedrijven en particulieren aanbeveling.

De kunstcommissie begeleidt projecten die derden uitvoeren en door de gemeente financieel of in natura worden ondersteund.

3. Beeldende kunst in de openbare ruimte, binnen en buiten

Doel is de realisatie van kunstwerken op geschikte plaatsen in de gemeente of in gemeentelijke gebouwen (2.3).

Taak van de kunstcommissie hierbij is:

- advies over opdrachten- en aankoopbeleid (met als handleiding een nader vast te stellen procedure voor de aankoop van een kunstwerk);
- advies over plaats en aard van het kunstwerk (na de inventarisatie van witte plekken);
- advies over kunst in de nieuw te bouwen wijken en de inrichting van deze wijken;
- advies over onderhoud c.q. restauratie;
- bewaken van de uitvoering van kunstopdrachten.

Het betrekken van inwoners/omwonenden en financiële beheersbaarheid zijn hierbij de uitgangspunten.

3.1 Inventarisaties

1. De commissie heeft de situatie van aard en plaats van aanwezige kunst in de gemeente in de openbare ruimte in kaart gebracht.
2. Het gemeentebestuur levert een inventarisatie aan van gegevens over bestaande situatie en planologie. Het is van groot belang dat de commissie op de hoogte gebracht wordt van uitbreidings- en bestemmingsplannen om in een zo vroeg mogelijk stadium initiatieven te kunnen ontwikkelen. Het gelijktijdig ontwikkelen van openbare voorzieningen en kunstwerken (ter plaatse) is kwaliteitsbevorderend en kostenbesparend en werkt eenheid in de hand.

3.2 Wijze van aanpak

1. De commissie stelt inventarisaties op van kunstwerken in de openbare ruimte en van kunstwerken in het gemeentehuis;
2. De commissie formuleert de criteria voor specifiek opdrachten- en aankoopbeleid. Uitgaande van de basisfilosofie (2.2) formuleert en hanteert de kunstcommissie selectiecriteria. Op basis hiervan brengt zij advies uit aan het gemeentebestuur en bewaakt zij de uitvoering van kunstopdrachten.
3. De commissie ziet actief toe op de uitvoering, rekening houdend met ontwerp en budget. In deze fase worden opdrachten en aankopen daadwerkelijk uitgevoerd. Bij haar werkzaamheden benut de commissie - indien van toepassing - mogelijkheden van samenwerking of overleg met derden (2.5).

3.3 Procedure van aankoop

1. De commissie doet voorstel over plaats, aard en budget voor een te realiseren (beeldend) kunstwerk.
2. Het gemeentebestuur besluit tot realisatie en gemeenteraad stelt krediet beschikbaar.
3. De commissie formuleert opdracht en nodigt kunstenaars uit.
4. De commissie beoordeelt documentatie van kunstenaars en maakt eerste selectie.
5. Op basis van de selectie vindt informatie-uitwisseling met betrokkenen (o.a. omwonenden) plaats.
6. De commissie selecteert aan de hand van de informatie-uitwisseling met vertegenwoordigers van omwonenden of betreffende doelgroep en doet een voorstel tot (meervoudig) schetsontwerp en tot het daartoe strekkende subsidieverzoek.
7. Selectie schetsontwerp(en) in bijzijn van en in samenspraak met vertegenwoordigers van omwonenden/betreffende doelgroep.
8. De commissie doet voorstel aan gemeentebestuur tot opdrachtverlening c.q. aankoop en subsidieaanvraag.
9. Gemeentebestuur besluit omtrent het verlenen van een opdracht.
10. Commissie bewaakt de uitvoering van het ontwerp.

3.4 Financiële consequenties

Het streven is er op gericht om jaarlijks één kunstwerk aan te schaffen en te plaatsen. Hiermee is globaal jaarlijks een bedrag gemoeid van ongeveer € 27.200,00.

De dekking van deze kosten komt uit het Cultuurfonds. Voor het Cultuurfonds worden per categorie woningen de volgende bedragen gereserveerd:

- bij vrije sectorwoningen en exceptionele bouwkavels een bedrag van € 2,27 per m²;
- bij gestapelde bouw, over de totale grondoppervlakte van het complex € 2,27 per m², verhoogd met een bedrag van € 2,27 per m² oppervlakte bouwlaag;
- bij sociale huurwoningen een bedrag van € 90,76 per kavel.

4. Aanbod diverse kunstuitingen

Om beleid te maken over diverse kunstuitingen, moet eerst duidelijk zijn welke kunstuitingen aanwezig zijn in de gemeente. Daarom stelt de commissie het volgende voor:

1. inventarisatie van verschillende kunstuitingen;
2. hierna volgt een wijze van aanpak;
3. vaststellen van procedures;
4. weergave van financiële consequenties.

5. Kunsteducatie

Het gemeentelijke kunstbeleid is gericht op de verbetering van mogelijkheden om een zo breed mogelijk publiek kennis te laten nemen van andere kunstuitingen dan beeldende kunst, zoals toonkunst, bouwkunst, toegepaste kunst, theater, literatuur en dans.

Taken van de commissie zijn:

- het bevorderen en initiëren van kunstevenementen zoals lezingen, tentoonstellingen, atelier/kunstroutes, kunstreizen en kunstexcursies;
- ondersteunen van kunstzinnige vorming op scholen en eventuele andere instellingen. Denk hierbij aan KIS (Kunst in School);
- stimuleren en ondersteunen van particulier initiatief dat, zonder winstbejag, enige vorm van kunst wil bevorderen.

5.1 Inventarisatie

Bijdrage/ondersteuning van de gemeente in een evenwichtig pakket van evenementen en activiteiten moeten over een langere termijn bezien worden. Naast de aanvraag voor bijdrage/ondersteuning van de gemeente zijn bestaande en toekomstige bijdragen van anderen een vereiste. Ook hier zijn inventarisaties van belang van:

- bestaande activiteiten;
- gewenste activiteiten;
- mogelijkheden van bestaande/toekomstige voorzieningen t.a.v. bestaande/gewenste activiteiten.

Plan van aanpak

1. bestaande activiteiten enz. bijvoorbeeld verenigingen, scholen, bibliotheken, galleries, musea, verenigingen en gemeenschapshuizen zoals 'De Huif', 'De Blauwe Scholk', 'De Moerkoal', 'De Kei', 'Den Durpsherd' en 'Grinsel 19 Den Dungen';
2. mogelijkheden zoals podiumkwaliteiten, lichtkwaliteiten en expositieruimte;
3. hierna stelt de commissie een lijst op van te realiseren activiteiten en evenementen.

De gemeente heeft een verwijzfunctie naar de voorzieningen in de directe omgeving van de gemeente (met name 's-Hertogenbosch, Eindhoven, Boxtel, Veghel, Oss en Tilburg).

5.2 Wijze van aanpak

1. Opstellen van de inventarisaties.
2. Voorstel tot activiteiten van anderen in samenwerking met de gemeente zoals:
  - kunst-/dicht-/atelierroutes;
  - kunst in de wijk (omgevingskunst, bestrating);
  - collectievorming (tentoonstellen, uitlenen);
  - thematentoonstellingen;
  - projectkunst;
  - lezingen (ook in combinatie met andere activiteiten);
3. Plan voor gemeentelijke activiteiten, zowel actief als passief.
  - het betrekken van externe deskundigen;
  - het werven van externe fondsen (fundraising/sponsors: (semi)overheidsinstellingen, particulieren en bedrijven).

6. Bevorderen kunstuitingen

Het gemeentebestuur stelt zich tot taak een goed klimaat voor kunstuitingen te scheppen. In de verordening op de samenstelling en bevoegdheden van de commissie heeft het gemeentebestuur de commissie in deze een adviserende taak toegewezen.

Zodra belangstelling bestaat zich actief met enige vorm van kunstuiting bezig te houden, ontstaat tegelijkertijd de behoefte aan praktische voorzieningen (o.a. atelier/expositieruimte).

6.1 Ondersteuning kunst en kunstenaars

De commissie adviseert het gemeentebestuur met betrekking tot ondersteuning van beroepsgerichte activiteiten van kunstenaars in de gemeente. (De professionele kunstenaar behoort daarbij, evenals andere zelfstandige ondernemers, zelf te voorzien in een levensvatbare bedrijfsvoering. De kunstenaar heeft de mogelijkheid hiervoor gebruik te maken van verschillende ondersteunende voorzieningen van het rijk, provincie en andere instanties)

De criteria waaraan de kunstwerken moeten voldoen worden nog nader omschreven.

De commissie is van oordeel dat kunstenaars in de gemeente naar rato van het totaal beschikbaar budget moeten worden ondersteund. Hierbij valt te denken aan:

- aankoop van werk van welke kunstzinnige discipline dan ook;
- de mogelijkheid bieden tot het regelmatig houden van (groeps)presentaties;
- instellen van een gemeentelijke cultuurprijs;

- betrekken van kunstenaars uit de gemeente bij daarvoor in aanmerking komende projecten en gemeentelijke activiteiten;
- relatiegeschenken laten vervaardigen met ondersteuning van kunstenaars uit de gemeente;
- contacten onderhouden met verenigingen/instellingen die op het gebied van kunst actief zijn;
- bijdragen in de kosten van eenmalige en terugkomende activiteiten.

6.2 Wijze van aanpak

1. Stimuleren van kunstenaars en kunst- en cultuurinstellingen.
2. Ondersteunen en stimuleren van kunstzinnige activiteiten.
3. Toepassen bijdrageregeling cultuur.

6.3 Financiële consequenties

Om effectief diverse kunstuitingen en kunsteducatie (zie hoofdstuk 5) te stimuleren is jaarlijks een bedrag van € 9.000,00 uit het Cultuurfonds nodig.

Bijlage 1: Begrippenlijst

Actuele kunst:	elke vorm van kunst waarvan de inhoud en uitvoering aansluit bij de contemporariteit.
Amateurkunstenaar:	de maker van kunst is diegene die gewild dan wel ongewild niet voldoet aan de genoemde criteria die aan beroepskunstenaarschap gesteld worden.
Beeldende kunst:	elke vorm van kunst die tastbaar en zichtbaar is. Hieronder vallen twee- en driedimensionale disciplines.
Bouwkunst:	elke vorm van architectuur die door de kunstzinnigheid van haar ontwerp meerwaarde krijgt op cultureel gebied.
Kunstgalerie:	In een kunstgalerie wordt beeldende kunst (autonoom en toegepast) onder de aandacht van publiek gebracht. Beeldende kunst wordt hier geëxposeerd en verkocht. De kunstgalerie is een bemiddelingsstation tussen kunstenaar en kunst koper. Voor dit doel heeft de galerie kunstwerken in consignatie, dat wil zeggen er is geen vorm van in- en verkoop. Inkoop vindt plaats op het moment van verkoop.
Kunstuiting:	het resultaat van elke vorm van kunst of elke kunst discipline die de kunstenaar hanteert om uiting te geven aan of te communiceren over hetgeen hem/haar bezighoudt.
Omgevingskunst:	die vorm van kunst die bedoeld is een relatie aan te gaan en/of in direct verband staat met de plaats en de omgeving waar deze gesitueerd is. Omgevingskunst is doorgaans toegepaste kunst, want deze is ontworpen voor en afhankelijk van de plaats waar zij zich bevindt.
Openbare ruimte:	elke ruimte die vrij toegankelijk is voor publiek en in directe relatie staat tot de gemeente en de gemeenschap. Dit kan buitenruimte zijn zoals parken en pleinen, maar ook binnenruimte zoals gemeentehuis en bibliotheken.
Schetsontwerp:	het eerste tweedimensionale ontwerp voor een twee- of driedimensionaal kunstwerk. Het schetsontwerp is nog niet voorzien van alle exacte maten, zoals een werktekening, maar door schetsmatigheid wordt het ontwerp zowel inhoudelijk als formeel en sferisch gepresenteerd.
Toegepaste kunst:	kunst die niet op zichzelf staat, maar ondergeschikt gemaakt is.
Toonkunst:	elke vorm van kunst, waarbij geluid en klanken de dragers zijn, onder andere: vocaal, instrumentaal en compositorisch.